

ABOVSKÝ

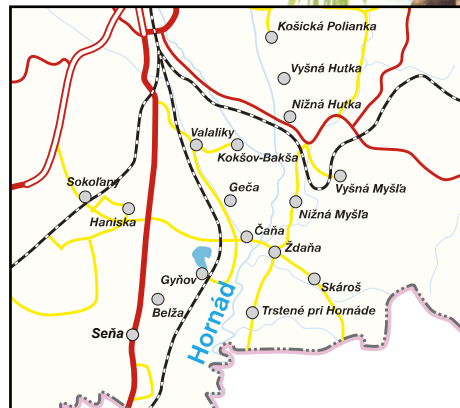
13. ročník, číslo 4, december 2018
www.regionhornad.sk

hlásnik

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Obyvatelia našich obcí si zvolili kontinuitu
- Séria zaujímavých rekordov Paulíny Kocelkovej
- Štartuje špeciálny seriál o chotárnych názvoch
- Kokšov-Bakša miestom pestovania kivi
- Unikátne múzeum abovskej kultúry v Čani

Pribúdajú zmodernizované obecné rozhlasy

Do uší i do srdca

Niektorým z nás pripomínajú detstvo. Keď sa dedinou či mestekom rozliehali známe tóny, všetci spozorneli a čakali, čo sa nám „ľabdžibudka“ chystá

povedať. Vedeli sme, kto jubiluje, pri smútočnej hudbe sme s úzkosťou čakali úmrtné oznámenie. Dokonca sme sa mohli aj vzdelávať. Drôtový rozhlas prispieval k atmo-

sfére našich obcí a roky si udržoval verných poslucháčov. Mnohí z nás si obec bez svojho „rádia“ nevedeli predstaviť. S nástupom internetu sa už-úž sa zdalo, že obecným rozhlasom postupne odzváňa. Ale peniažky, ktoré do ich obnovy a modernizácie naše dediny investujú, naznačujú, že ide o médium, ktoré má aj v 21. storočí svoje miesto.

Renesancii obecných rozhlasov pomáha dostupnosť technických riešení. Napríklad vo Valalikoch sú reproduktory umiestnené na stĺpoch verejného osvetlenia a batérie reproduktorov sčasti napája energia zo svietidiel. Z času na čas však treba batérie v systéme rozhlasu vymeniť, častejšie na tých uliciach, kde obce na noc osvetlenie vypínajú kvôli šetreniu.

Starostlivosť o rozhlas vo Valalikoch „prischla“ **Martine Matiovej**, duši tamojšej knižnice.

pokračovanie na strane 5

Z tvorivých dielní Geča 2018

viac na str. 8

Velikán v stojane

V Seni si povedali, že stavanie mája a vianočného stromčeka sa stane každoročnou udalosťou. Nechali sa inšpirovať know-how jednej z obcí mikroregiónu a odliali do betónu masívny stojan na velikány či opracované pamätne kmene. Premiéru a zaťažkávacu skúšku stojan mal pri dvíhaní veľkého, 10-metrového smreka (na snímke), ktorý obci darovala jej obyvateľka pani Gergelová. A tiež nebolo jednoduché skrášliť ho novými vianočnými ozdobami. No pre pravú atmosféru najväčších sviatkov v roku to stálo za to. *lan/kčj*

Vysvedčenie na štyri roky

Aj keď je čas stužkových slávností, my, starostovia a starostky v obciach sme 10. novembra dostávali vysvedčenia od našich občanov za prácu vo volebnom období 2014 – 2018.

Môžeme vyhlásiť, že predsavzatia a úlohy, ktoré sme si na začiatku volebného obdobia stanovili, sme spolu s poslancami a občianmi obcí zvládli na výbornú. Všetci naši starostovia, ktorí sa rozhodli opätovne kandidovať v novom volebnom období 2018 – 2022, boli úspešní.

Vítam jednu novú starostku a dvoch nových starostov. Želám nám všetkým veľa šťastia, trpezlivosti a spolupracujúcich poslancov. Podakovanie patrí aj vám – voličom, ktorí ste nám vysvedčenie vystavili účasťou vo voľbách.

V predchádzajúcom čísle sme prezentovali realizované investície v jednotlivých obciach. Verím, že aj v nasledujúcom volebnom období sa nám podarí aspoň v takom istom objeme, ak nie väčšom, skrášľovať naše obce – náš mikroregión Hornád. Prajem vám všetkým veľa zdravia, šťastia, pokojné a nerušené prežitie vianočných sviatkov a šťastné vykroenie do nového roka 2019.

*Miroslav Sisák,
starosta Nižnej Myšle*

Komunálne voľby 2018

Obce si vybrali kontinuitu

Volby do orgánov miestnej samosprávy 10. novembra tohto roku neprišli v našich obciach žiadne veľké prekvapenia. Všetci doterajší starostovia, ktorí sa o funkciu uchádzali, získali mandát na ďalšie štyri roky.

Výmena nastala na čele troch obcí. V Nižnej Hutke sa stala starostkou **Iveta Vasilenková** s počtom platných hlasov 42,90 %, vo Vyšnej Myšli získal **Marek Habina** 41,58 % a v Trstenom pri Hornáde **Matej Kočíš** 43,43 %.

Marek Habina porazil svojho najbližšieho súpera **Petra Sopka** o 23 hlasov. Podobne tesné to bolo v Haniske, kde doterajší starosta **Miloš Barcal** dostal o 37 hlasov viac ako **Matúš Staršíš**.

Všeobecne platilo, že v menších obciach nášho regiónu bola vyššia účasť – v Belži až 74,92 %. Nad 60 percent sa dostali i Vyšná Myšľa, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Košická Polianka a Haniska.

Najmenej voličov prišlo k urnám v obciach, kde kandidoval iba doterajší starosta či starostka – vo Valalikoch dosiahla účasť 24,76 % (starosta **Štefan Petrík**), v Kokšove-Bakši 30,11 % (starosta **Mikuláš Hudák**), v Gyňove 38,58 % (starostka **Denisa Vargová**). Zvolení starostovia získali 100 % hlasov.

Viac ako 70 % voličských hlasov v obciach, kde bolo viac kandidátov, získali zvolení starostovia **Ján Kokarda** (Ždaňa), **Miroslav Sisák** (Nižná Myšľa), **Patrík Rusnák** (Geča) a **Agáta Nosáľová** (Vyšná Hutka).

Svoje posty obhájili aj **František Beregszászi** (Sokolany), **Marcela Gallová** (Seňa), **Marta Petrilová** (Košická Polianka), **Ľubomír Vranka** (Skároš), **Ondrej Pravda** (Belža) a **Michal Rečka** (Čaňa), všetci získali viac ako 60 % platných hlasov.

S čím začínajú noví?

Matej Kočíš

Iveta Vasilenková

Marek Habina

Aké sú plány novozvolených starostov v našom mikroregióne? Abovský hlásnik ich oslovil s otázkou, na čo sa chcú zamerať najskôr, prípadne ktoré sú najdôležitejšie priority ich nadchádzajúceho funkčného obdobia.

Iveta Vasilenková, Nižná Hutka: Bola by som veľmi šťastná, keby sa nám podarilo zrekonštruovať kultúrny dom, dokončiť opravu miestnych komunikácií, urobiť rekonštrukciu rigolov a miestneho rozhlasu. Našou prioritou je aj dať vypracovať a schváliť územný plán obce za účasti občanov Nižnej Hutky.

Matej Kočíš, Trstené pri Hornáde: Stojí pred nami realizácia schválených projektov ako rekonštrukcia budovy materskej školy a obecného úradu. Je potrebné nastavenie určitých procesov, aby bola obec bližšie svojim obyvateľom. A v neposlednom rade chceme pokračovať v podávaní ďalších projektov na zlepšenie života ľudí.

Marek Habina, Vyšná Myšľa: Mojou prioritou bude riešenie odpadového hospodárstva, hlavne predchádzanie vzniku skládok znečisťujúcich životné prostredie v okolí. Chcem zvyšovať povedomie občanov o potrebe separovania triedeného odpadu, a tým znížiť náklady na likvidáciu odpadu. Takisto je potrebné začať s revitalizáciou parkov v centre obce.

Akčný plán rozvoja pre okres

Ako ste sa dozvedeli v predošlom čísle časopisu, začiatkom októbra rozhodla vláda na svojom výjazdovom zasadnutí v Ploskom o rozdelení miliónoch eur 72 obciam. Stalo sa tak v rámci Akčného plánu rozvoja okresu Košice-okolie. Prinášame prehľad dotácií v eurách, ktoré dostalo našich 13 obcí.

Belža	Rekonštrukcia kultúrneho domu a modernizácia obecnej kuchyne	22 000
Čaňa	Výstavba detského ihriska na Pionierskej ulici	50 000
Geča	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	28 000
Gyňov	Dokončenie rekonštrukcie vodovodných prípojek a vyasfaltovanie 1 085 m ² cesty	23 000
Haniska	Rozšírenie a rekonštrukcia kamerového systému, rozhlasu, verejného osvetlenia	7 000
Kokšov-Bakša	Zateplenie obvodových stien a plášťa budovy základnej školy	15 000
Košická Polianka	Rekonštrukcia sály kultúrneho domu a sociálnych zariadení	13 000
Nižná Hutka	Rekonštrukcia schodiska a priestoru pri kostole reformovanej cirkvi	5 000
Sokolany	Rekonštrukcia miestnej komunikácie	9 000
Seňa	Výstavba lakoplastového oplatenia a vybudovanie „zelenej“ steny pri hlavnej ceste	15 000
Skároš	Exteriérové opravy cintorína	15 000
Valaliky	Rozšírenie miestneho rozhlasu do novej lokality IBV	3 000
Vyšná Hutka	Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu	10 000
spolu		215 000

Podakovanie

V komunálnych voľbách 2018 sa rozhodli už nekandidovať naši kolegovia **Paulína Gulášová** z Vyšnej Myšle, **Mária Szászfaiová** z Nižnej Hutky a **František Bartko** z Trsteného pri Hornáde. Všetci traja venovali roky práce v prospech svojich obcí, ale zároveň sa počas svojho pôsobenia vo funkciách starostov aktívne zúčastňovali na všetkých činnostiach v rámci Regionálneho združenia obcí Hornád. Za ich aktívnu, obetavú prácu chcem všetkým trom veľmi úprimne poďakovať a do ďalšieho života im zaželať všetko dobré, veľa zdravia a pohody v kruhu svojich blízkych.

Verím, že aj naďalej sa budeme stretávať jednak na aktivitách v ich obciach, ale i na spoločných regionálnych podujatiach.

Ján Kokarda
predseda Rady RZO

V živote nezáleží na tom, čo sa vám stane, ale záleží na tom, čo s tým urobíte. Helen Fieldingová (1958)

Z publikácie Imricha Jesenského „Vianočné čítania kaligrafií“

Zimné idyly a príbehy

Zima neprináša iba chlad, fujavice, viac chorôb a nepohodu na cestách, ale odpradávnaj a detské zimné radovánky, kĺzačky, sanice, milé a pútavé rozhovory vo vykúrených izbách pri svetle petrolejok a sviečok. Taký bol svet ešte nie veľmi dávno, keď ľudia žili skromnejšie a znášannejšie a mali k sebe blízko. Bol to čas pokoja ozajstného odpočinku a duchovného dozrievania. Tieto idyllické, šťastné a pokojné časy našich niekdajších valalov, osád a samôt nabádali k väčšiemu porozumeniu, družnosti a zbožnosti...

Rozprávali sa nádherné a nevysychajúce biblické príbehy, najmä okolo Vianoc. Pútavý bol príbeh Jakuba a jeho dvanástich synov, najmä však osudy Jozefa. Otec ho rozprával s takým zanietením, že zakrátko uchvátilo i nás, poslucháčov, ktorí sme sa zišli v teplej izbe. Boli tam prítomné aj deti od susedov a všetci sme tvorili jednu veľkú rodinu.

MLÁDEŽ sa schádzala striedavo v domoch na priadkach. Tam sa roz-

právali všelijaké príbehy a prípo-
viedky, spomínali sa veselí i smutné
činy ľudí a hovorilo sa mnoho o práci
a živote obyvateľov valala. Postvá-
rali sa všakovaké huncútstva. Na-
príklad na deň Kataríny parobci po-
skladali na streche domu rebrinák
gazdovi či gazdinej, ktorí im počas
roka niečo zlé vykonali, alebo ďal-

ším svojim blízkym. Na deň svätého
Ondreja zas dievky liali olovo, aby
si o svojom milom len samé dobré
veci vyveštili. Deň svätého Mikuláša
zas patrili deťom, ktoré sa naň teši-
li nie iba pre darčeky. Vôbec všetky
predvianočné dni už mali sviatoč-
nejší nádych. Adventné obdobie
je už niekoľko storočí naplnené aj
skororannými bohoslužbami. Ešte
na konci prvej polovice 20. storočia
počas rorátov boli kostoly naplnené
veriacimi, ktorí práve tam naberali

silu do každodennej roboty a očis-
ťovali si srdcia:

„Ved' Pán má záruku vo svojom ľude,
pokorných spásou ozdobi.“

(Ž 149,4)

Nadišlo všetkým veriacim zbožne
očakávané vianočné obdobie. Hā-
dam najkrajšie dni v roku a v našich
srdciach. Nedbáme na to, či je von-
ku metelica, tuhý mráz alebo odmäk.
My sa dávame unášať anjelskou trú-
bou a spevom chóru anjelov:

„Sláva Bohu na výsostiach a na zemi
pokoj ľuďom dobrej vôle!“

Už dve tisícročia svet žasne a raduje
sa, lebo:

„Dnes sa vám v Dávidovom meste
narodil Spasiteľ Kristus Pán.“

Imrich Jesenský (1942) – folkloris-
ta, divadelný ochotník, regionálny
historik, kronikár obce Čaňa, spi-
sovateľ – autor viacerých publiká-
cií o obci a košickom regióne, na-
príklad Potulky Košickou kotlínu,
Ozveny času, Príbehy očí, Abovské
povedky a prípovery, Vianočné
čítania kaligrafií, Srdcia stromov, Tri
povesti, Ruže ešte kvitnú... celkom
16 kníh a brožúr.

kdz

Advent a Vianoce detskými očami

Ligotavá rozprávka o Ježiškovi

**Najkrajší mesiac v roku? Pre deti
jednoznačne december. Na každej
tváričke čítam otázky: Kedy už bu-
dú Vianoce? Príde k nám Ježiško?**

Deti majú zo stromčeka veľkú ra-
dosť, lebo sa krúti a vrtí, keď pre-
chádzajú okolo

**Budú svetielka na stromčeku? S ra-
dosťou chystám adventný kalen-
dár a s deťmi otváram okienko po
okienku. Až príde 24. december.**

Milí dospeláci, nazrieme spolu do
úprimnej detskej duše a pripomeň-
me si dieťa v nás. O tom, ako pre-
žívajú advent a Vianoce, mi poroz-
právali dievčatá Anka (11), Žofka (7)
a Alžbetka (6) z Beľže.

■ Ako vnímaš čas adventu?

Anka: Advent je pre mňa čarovná
a nedočkavá atmosféra príchodu
Vianoc a narodenia Ježiška. A Viano-
ce sú ako rozprávka, všetko sa krás-
ne ligoce a svieti.

Žofka: Advent sa mi spája so zapa-
lovaním sviečok na adventnom ven-
ci. A pri poslednej sviečke sa veľmi
teším, že už sú Vianoce veľmi blízko.

Alžbetka: Pred Vianocami spolu so
sestričkami a kamarátmi zdobíme
u babky perníky, ktoré potom vešia-
me na vianočný stromček.

■ Čo sa Ti najviac páči ale i chý- ba počas Vianoc?

Anka: Páči sa mi spoločná via-
nočná večera a jej zvyky a to, ako

spolu zdobíme vianočný stromček.
Máme tradíciu, že ho vešíame na
strop. Chýba mi, že pri večeri nie
sme úplne celá rodina spolu, mys-
lím tým všetky babky, dedkov, te-
ty, ujov.

Žofka: Mne sa páči, ako celá rodina
spolu rozbalujeme darčeky. Mám ra-
da, keď na štedrý večer ideme k star-
kým a u každého je všetko krásne
vyzdobené. A potom prídu koledníci

a pekne spievajú a vinšujú. Smutno
mi je, keď cez Vianoce nie je sneh.

Alžbetka: Teším sa na darčeky a na
peknú výzdobu. A na malého Ježiška
v jasličkách. Mamma každé Vianoce
oblečie malú bábičku do bielej košielky,
zavinie do plienky a uloží do korytka so
senom. Ja sa s ním celé Vianoce hram.
Nechýba mi nič, iba ak nie je sneh.

Za odpovede ďakuje Monika Floriánová,
foto archív

Čaňa: šatne a parkovisko

Slovenský zväz ľadového hokeja a obec Čaňa investujú spoločne do vybudovania nových šatní na miestnom zimnom štadióne, vrátane kaviarne na poschodí. Od konca leta vzniká aj nové parkovisko pre 46 áut. Poslúži návštevníkom športovej haly a futbalového štadióna a bude vybavené i osvetlením a terénymi úpravami vrátane zelene. Do tretice, z prostriedkov Úradu vlády (viac na strane 2) sa do konca roka uskutoční výmena umelého trávniku na multifunkčnom ihrisku základnej školy.

V Polianke sa dočkali

V Košickej Polianke sa konečne začne budovať verejný vodovod. Z operačného programu, ktorý koordinuje ministerstvo pôdohospodárstva, získal zhotoviteľ diela, Východoslovenská vodárenská spoločnosť (VVS), nenávratný príspevok vyše 950 tisíc eur. VVS chce dosiahnuť napojenosť aspoň 80 % obyvateľov obce. Z plánovaného počtu 263 prípojk to predstavuje približne 210 domácností.

Stranu pripravili obce a redakcia AH

Belža modernizuje

Ked' nepomôžu iní, pomôž si sám

Dňa 5. novembra 2018 sa začala komplexná rekonštrukcia strechy na kultúrnom dome v Belži. Obec síce v rokoch 2015 a 2017 podala žiadosti o projekty z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020, no nebola úspešná. Rozhodla sa preto konať inak. Refinancovaním úveru v OTP Banke použila vlastné financie aj z rezervného fondu. Celková investícia dosiahne takmer 74 tisíc eur. Obec pripravuje aj výmenu okien v ďalších častiach budovy, kompletnú výmenu elektrických rozvodov a rekonštrukciu kúrenia.

Kamery pomáhajú

Stúpa objasnenosť trestných činov

Trend inštalovania kamerových systémov v obciach prináša pozitívne výsledky. Potvrdzujú to aj tí najpopulárnejší – riaditeľ Obvodného oddelenia policajného zboru v Čani, **mjr. JUDr. Vladimír Šolc**, hovorí, že kamerové systémy pomáhajú pri objasňovaní majetkovej trestnej činnosti – teda hlavne krádeží a krádeží vlámaním – ako aj násilných činov, čiže rôznych výtržností. Na základe kamerových záznamov vedia lepšie posúdiť, ako k trestnej činnosti došlo a identifikovať páchateľov a účastníkov. V sa-

motnej Čani prispeli zábery z obecných kamier k objasneniu šiestich prípadov, čo je 63 % objasnenosti z uvedenej problematiky na teritóriu obce.

„Na uliciach, kde sú kamery, dokážeme objasniť z 10 vlámaní štyri až päť,“ hovorí major Šolc. Moderný monitorovací systém má tiež preventívny význam. Najlepšie je zatiaľ pokrytá Geča. Obvodnému oddeleniu Čaňa, pod ktoré spadá 16 obcí, sa v tomto roku celkovo darí, k 1. novembru malo objasnených 71 % prípadov trestnej činnosti.

Vyšnú Myšľu čakajú nové investície

Od Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry získala obec nenávratný príspevok 391 tisíc eur na zníženie energetickej náročnosti budovy obecného úradu a kultúrneho domu. Investícia bude zahŕňať kompletnú rekonštrukciu elektrických rozvodov a kúrenia, výmenu okien, zateplenie strechy a fasády budovy. Práce by mali začať na jar budúceho roka. Obec čaká ešte aj na schvále-

nie finančného príspevku od Pôdohospodárskej platobnej agentúry na stavbu Komunitného domu. Pôjde o rekonštrukciu terajšej Požiarnej zbrojnice.

Vo Vyšnej Myšli nezabúdajú ani na najmenších, a tak im spríjemnili a skrátili priestory materskej školy výmenou okien a starého nábytku. Finančne prispelo aj rodičovské združenie.

Vizualizácia komunitného domu

Nové vybavenie materskej školy

Nižná Myšľa hlási zlepšenia

Pokrok v Seni

Oddychová zóna je dokončená a požiarna zbrojnica zrekonštruovaná. Ak ste o týchto dvoch projektoch vedeli z ostatného čísla Abovského hlásnika, vedzte ešte o jednom. Z dôvodu havarijného stavu schodov na dome smútku pristúpili k ich demontáži a kompletnej oprave. Rozhodli sa pre nový, jednoliaty živcový koberec. nm/ah

Získanie 50 000 eur z Environmentálneho fondu prinieslo obrovskú úľavu pre tri bytové a ďalšie rodinné domy v lokalite pri Základnej škole v Seni. Stará dosluhujúca žumpa robila posledné roky ľuďom v bytovkách veľké problémy. Získanie financií prinieslo nielen trvalé riešenie, ale aj radosť obyvateľov z komfortu. lan/kčj, foto ocú

Bezpečnostné rady krajov a okresov (BRK, BRO) sú kľúčovými orgánmi krízového riadenia na riešenie bezpečnostnej situácie v území v čase vojny, vojnového, výnimočného a núdzového stavu. Sú kreované ústavným zákonom na pôde okresných úradov zo zástupcov silových rezortov – ozbrojených síl, polície a hasičského zboru. V čase mieru prerokovávajú najmä správy miest a obcí o ich pripravenosti na krízové situácie a mimoriadne udalosti – kalamity, povodne, prietrže, zosuvy... Na jeseňnom zasadnutí BRO Košice-okolie v Seni prekladali správy starostovia troch obcí. Zľava: starosta Trsteného pri Hornáde **F. Bartko**, vedúci sekretariátu BRO **K. Dzugas**, člen BRK plk. **J. Fedorčák**, starostka Sene **M. Gallová**, člen BRO za OR PZ Košice-okolie plk. **R. Jedinák** (zástupca preds. BRO), člen BRO za Ozbrojené sily SR **mjr. M. Osvald**, člen BRO za HaZZ **mjr. P. Vidašič** a starosta Milhosti **Š. Nagy**. OÚ/kdz, foto Ocú

Do uší i do srdc

pokračovanie zo strany 1

Pri pracovnom stole má mikrofón a v počítači rozhlasový softvér. Umožňuje nahráť oznamy a naprogramovať ich odvysielanie v ktorúkoľvek hodinu.

► Už nehrozia zmätky

Niektoré obce, napríklad Čaňa, doteraz hlásia „naživo“. Iste sa s tým spájajú aj humorné príhody. „Raz mi počas vysielania do miestnosti vtrhli svadobčania, ktorí mali mať na úrade obrad a hľadali nejaké kľúče. Muse-la som oznam prerušiť a po chvíli sa ozvať slovami – prepáčte za zmätočné hlásenie,“ vraví pani Matiová.

Dnes sa Valalikom ako väčšej obci osvedčilo mať na fungovanie rozhlasu obecnú smernicu. Určuje, kedy čo odvyselať. Niekedy sa relácia opakuje popoludní, keď je doma viac ľudí. Občas sa hlási aj v sobotu. „Komerné oznamy spoplatňujeme. Naopak, oznam napríklad o plánovanej odstávke elektriny alebo havarijnej situácii ide zadarmo. Snažíme sa vychovávať zadávateľov, aby nám predaj kurčiat či kapusty oznamovali deň vopred,“ hovorí pani Matiová.

V menšej obci, akou je Gyňov, dokážu byť podľa okolností aj pružní. „Tiež nám je lepšie, keď sa zadávateľia ozvú skôr, ale dokážeme vyjsť v ústrety a oznam nahráť a zahlasiť do piatich minút,“ hovorí pracovníčka obecného úradu **Jana Schubertová**. I jej občas „zašarapatí“ škriatok a s nahrávkou je spokojná až na treťštvrtý pokus. Oznamy musia byť totiž nahraté s pomalšou výslovnosťou a s vyšším tónom hlasu, ako je bežné. Niekedy treba aj dokonalé časovanie. „Na Vianoce sme na podnet pani starostky mali po skončení polnočnej omše pustiť Tichú noc, čo chcelo dobrú organizáciu,“ hovorí J. Schubertová.

Rozhlasový systém Florián na úrade v Gyňove

Martina Matiová, ako ju možno nepoznáte – ako rozhlasová „spíkerka“

Neprekvapuje, že v Gyňove sa rozhlas občas nezve niekoľko dní, zatiaľ čo vo väčších Valalikoch je takáto odmlka zriedkavá. Obce však nie sú odkázané iba na obecný rozhlas. Asi 50 Gyňovčanov dalo úradu svoje mejlové adresy, kam im chodia dôležité správy. Valaliky zasa majú obecnú aplikáciu, ktorú si do smartfónov sťahujú hlavne mladší obyvatelia. „Preto starostlivo vyberáme, čo do nej vložíme. Určite nie správu o predaji kapusty,“ komentuje pani Matiová. Možnosťou je i zasielanie správ občanom v textovej správe na mobil. „Esemesky“ sa osvedčili v Seni či Geči.

► Zasiahla aj smernica EÚ

Mnohým z nás sa obecný rozhlas stále spája s pozdravmi jubilantom. Tohtoročná smernica Európskej únie o ochrane osobných údajov, známa ako GDPR, však zasiahla aj tu. Oznam s menom a vekom sa musí odvyselať len so súhlasom dotknutej osoby, čím sa stráca moment prevkapania. Inokedy sa zasa treba odosobniť, tak ako pani Matiová. „Ak zahlasujem oznam stávkovej firmy o tom, koľko môžu ľudia vyhrať v jackpote, nie som s tým stotožnená – viem, že veľká peňažná výhra by nikomu život nezlepšila.“ V Košickej Polianke niektorí doteraz spomínajú na pravidelné piatkové relácie o činnosti samosprávy, ktoré miestny rozhlas vysielal so stálou zvukovou do roku 2010. Časy sa menia, no obecné rozhlasové zostávajú. Pomáhajú nás udržiavať na pulze diania. Sú zhmotnenou tradíciou, ktorá zblízuje ľudí. Dostávajú novinky k ušiam poslucháčov a zároveň bližšie k ich srdciam. Sú dôkazom, že obci na ľuďoch záleží.

Tono Oberhauser, foto autor

Lepšie je zažať sviecu ako preklínať tmú.

Eleanor Rooseveltová (1984 – 1962)

V Jubilejnej štyridsiatej sezóne archeologického výskumu v Nižnej Myšli

Prvú našli Vendelínku

Prvý hrob na lokalite Varhed' objavili archeológovia v októbri 1977. V hrobe starom niekoľko tisíc rokov ležala kostra dievčaťa, ktoré dostalo meno Vendelínka – podľa menín v kalendári. Onedlho objavili Uršulu, Sergeja, Kvetoslavu a mnoho ďalších pomenovaných podľa menín v deň objavenia. Dodnes vykopali v archeologickej lokalite v Nižnej Myšli 812 hrobov. Tohtoročnú jubilejnú štyridsiatu sezónu odkrývania histórie ukončili nálezom detského hrobu. Malá archeologická lokalita sa medzitým rozrástla na dve strediskové osady z doby bronzovej i pohrebiská v jej okolí. Stala sa jedným z najbohatších nálezísk v Európe.

Verili v dobe bronzovej v posmrtný život?

0 slnku a jednote v ňom

„Všetko nasvedčuje, že obyvatelia pradávných osád v Nižnej Myšli verili v posmrtný život,“ začína rozprávanie PhDr. Ladislav Olexa z Archeologického ústavu SAV – odborník venujúci sa už vyše štyri desiatky rokov systematickému výskumu v lokalite Varhed' i jej širšom okolí a pokračuje:

„Tamojšie pohrebisko sa rozkladá na ploche 2,5 hektára. Patrí k najrozsiahlejším súvekým nekropolám známym z Karpatskej kotliny. Naši predkovia na ňom pochovávali od 18. do 15. storočia pred n. l. Orientácia obdĺžnikových hrobových jám bola takmer výlučne juh-sever alebo sever-juh. Zosnulých pochovávali v skrčenej polohe s tvárou na východ. Mohlo to súvisieť s vierou, že tak, ako vyjde slnko, aj oni budú opäť žiť. Ženy a dievčatá ukládali v smere S-J dôsledne na ľavý bok a mužov a chlapcov s orientáciou J-S na pravý bok.“

Menej známy vozík – možno hračka pre deti, možno kultový predmet

Súčasnou výbavu hrobu spravidla boli nádoby s jedlom, poháre, milodary, šperky, zbrane, pracovné náčinie zosnulého, drobné keramické sošky zvierat či ženských postáv. Mohlo ísť o výbavu na cestu a ochranu domácimi bôžikmi. Pohrebne nádoby mali motív slnka, hviezdice, špirály, teda pohybu. Motív slnka archeológovia našli napríklad aj na sponách k odevom. Medzi vykopávkami evidujú aj doklady rituálneho kanibalizmu.

Indície hovoria o animistickom náboženstve: o vyznávaní viacerých božstiev – rôznych prírodných živlov, zvierat, ľudí, najmä žien ako rodiaceho princípu... Nálezy ukazujú, že v asi 30 % boli hroby pravdepodobne po jednom roku znovu otvorené a v nich dodatočne oddelené jednotlivé časti tela, odstránené dolné končatiny alebo zavalené hrude a nohy kameňmi. Možno sa žijúci chceli uistiť, že nebožtíci zostanú tak, ako sú a nebudú škodiť. Neskoršie zásahy do hrobov vykonávali cez malé otvory v priestoroch hlavy a hrudníka. Ich stredobodom bolo vyňatie cenných šperkov. Išlo zrejme o dovolený akt,

Možné vysvetlenie

Dodnes sa v slovenskom folklóre i ľudovom umení v rôznych krajinách sveta dodržiava tzv. pravidlo ľavej ruky. Kolesové tance – karička a mnohé iné – sa krúčia doľava, párové tance začínajú vľavo... Aké vysvetlenie dáva Vlado Urban, zakladateľ a umelecký vedúci Folklórneho súboru Železiar? „Táto pradávná tradícia podľa všetkého vychádza zo smeru východu slnka, tak ako je to aj v prípade ručičiek hodín.“

V indickej ajurvéde a joge či v čínskej medicíne sa ľavá strana tela považuje za mesačnú, jemnejšiu, ženskú a pravá za slnečnú, dynamickú, mužskú. Tomu prináležia – aj podľa západných poznatkov – prepojené opačné hemisféry mozgu. Pravá intuitívna, ľavá racionálna. Ľudská bytosť tak v protipóloch tvorí jednotný celok.

kčj

Zväčšenina ženskej postavy víta návštevníkov Varhedá. Hlinený originál má len asi tri centimetre

Umný motív slnka na pohrebnej nádobe

pretože bol charakteristický v celej Karpatskej kotlině.

Jeho motívy mohli vychádzať zo zložitých filozoficko-náboženských predstáv o posmrtnom živote. Ich analógie sú zrejme i v Grécku či Mezopotámii. Ladislav Olexa: „Výskum v Nižnej Myšli poskytuje celý rad detailných informácií o spomínaných praktikách a ich podrobná analýza – ak by sa uskutočnila – môže viesť k prekvapivým poznatkom.“

Je zrejme, že v Nižnej Myšli a jej širšom okolí – Valalikoch, Nižnej Hutke, Barci, Šebastovciach, Haniske, Čani, Ždani či v Trstenom jestvovala v dobe bronzovej vyspelá kultúra. Svedčí, že aj u nás sú korene európskej civilizácie.“

Veľmi názorne to návštevníci môžu vidieť v Obecnom múzeu v Nižnej Myšli a vo vznikajúcom archeoskaneze na blízkom Varhedí.

Katarína Čániová, foto autorka

Chovatelia sa znova stretli v Geči

Z celého Košického kraja prišlo do nášho regiónu vyše 100 vystavovateľov, aby v priestoroch gečianskeho futbalového ihriska 17. a 18. novembra predviedli širokej verejnosti výsledky svojho chovateľského majstrovstva.

O tituly šampiónov a čestné ceny zápolilo viac ako 800 zvierat – králiky, hydina, holuby a exotické vtáky.

ky, hydina, holuby a exotické vtáky zastupovali vyše 70 plemien.

Riaditeľ výstavy **Kamil Hudák** zo Slovenského zväzu chovateľov označil tento ročník Oblastnej výstavy zvierat za vydarený. Asi 70 percent „exponátov“ sa narodilo iba na jar, mali však dosť času vyrásť a ukázať sa.

Keď sme spolu s garantom hydiny **Pavlom Semanom** z Trsteného pri Hornáde prechádzali medzi klieťkami, niektoré už boli prázdne. „To preto, že chovatelia svoje kusy predávajú ďalším. Oni si tak môžu svoj chov zveľadiť za pomoci kvalitného genofondu z výstavy,“ vysvetlil pán Pavol. Ako však dodal, priemerný vek cho-

vateľov stále stúpa a typický vystavovateľ v Geči má už okolo 50 rokov. Medzi šampiónmi hydiny sa objavili aj exempláre z chovu starostu Valalík **Štefana Petrika**. Znova vystavoval aj starosta Ždane **Ján Kokarda**. Konkurencia bola tvrdá, rozhodovali len drobné detaily. Napríklad aj to, či je králik dáma alebo pán – pri rovnosti bodov majú prednosť, a teda na vyššom mieste skončia samice.

Anton Oberhauser, foto autor

Píše Jozef Müller, Kokšov-Bakša

Novozélandské ovocie sa u nás udomácnilo

Pestovanie kivi dnes už nie je nič zvláštne... Novota to bola pred štyridsiatimi rokmi.

Ako som k tomu prišiel?

Ešte v 80. rokoch som navštívil svojho brata, predtým bol totiž v Nitrianskych Sučanoch. Dal mi okolo päť sadeníc, ktoré si vypestoval z kúpeného kivi. Z toho mi zostali tri rastliny dodnes. Ja som pestovanie ďalej zdokonaľoval. Je to podobné ako s viničom. Teraz mám desať kríčkov, ktoré prinášajú úrodu okolo 1 500 kusov. Zber plodov prebieha po prvom jemnom mráziku. Začiatky veru neboli jednoduché. Prvých desať rokov sa mi neurodilo nič. Ťažko sa rozmnožovali nové výhonky, teraz mám asi 10 % úspešnosť. Viackrát sa mi stáva, že aj napriek tomu, že sa rastlinka ujme, nakoniec vyschne. Rastliny sa delia na samčie a samičie. Najvhodnejší pomer – aspoň u mňa – je jedna samičia a tri samičie.

Správne by sa mali rezy vykonávať dvakrát do roka, ja strihám na

jar a v rovnaký čas ako hrozno. Nové odrezky rodia po dvoch-troch rokoch. Jarný rez vykonávam na päť až osem očiek na každom konári. Rozmnožujem strihaním, podobne ako hrozno. Na svete je asi 25 odrôd kivi a ja mám tri druhy.

Kivi je na pestovanie náročné, potrebuje chránené miesto v záhrade a je citlivé na teplotu pod mínus 16 °C. V predošlom roku som mal „úrodu“ iba dva plody, to sa mi doposiaľ nestalo.

Záhrada je moja veľká záľuba, skúšal som už pestovať aj iné exotické ovocie – banány, avokádo, mango, figy, ananás, pomaranče, citróny, mandarínky.

Chcete si aj vy doma vyskúšať vypestovať kivi? Tu je návod od pestovateľa: Z kúpeného dozretého kivi vyberieme semienka ako z paradajky. Hneď ich zasadíme (nesmú vyschnúť). Semená vyklíčia cca za tri týždne.

Redaktorka Monika objavuje tvorivé dielne

Moderné priadky

V minulosti sa ženy stretávali na priadkach po domoch, dnes na tvorivých dielnach v sálach obecných úradov. Vyrábajú spoločne ozdoby, vymieňajú si nápady a skúsenosti, tešia z príjemnej spoločnosti. Dielne sú navyše obohatené burzou, kde si my, menej šikovné, môžeme ich dielka kúpiť. Tento rok na Handmade Betty trhoch v Seni (viac na strane 10), Ždani a na vianočných tvorivých dielnach v Geči, kde som zavítala i ja.

Víta ma vôňa punču a živá vrava. Stôl plný čačiny obkolesený zaujatými ženami priťahuje ako magnet.

Krásne vence vytvorené z kvietkov zo saténových stuh vyrába Natália Podracká z Valalík

Aké jednoduché! Nastrihať vetvičky a na podložku ich prilepiť tavnou pištoľou. Pridať šišky, ozdoby a veniec či svietnik je hotový. O kúsok ďalej zdobia deti perníky. Skončia v brušku alebo na stromčeku?

Prejdem do druhej miestnosti a oči mi zažiaria. Medové sviečky, adventné vence, pohodlné vankúšiky, perníkové chalúčky a ozdoby od výmyslu sveta. „Podujatie sa ujal. Je tu 30 vystavovateľov z obcí regiónu aj z Košíc,“ prezrádza mi organizátorka **Silvia Saviolli**.

Vydávam sa na „diškurky“. Háčované hračky **Lenky Gergelovej** zo Ždane doslova volajú, pritúl si ma. „Háčkujem tri roky. Tvorím, aby sa ľudia tešili z pekných vecí a vedeli, aké sme ženy šikovné.“ Máte nejaký sen? „Rada by som u nás zorganizovala výstavu handmade výrobkov. Nech mladí ukážu kreativitu.“

Pristavujem sa pri **Edite Telmanovej** zo Sene. Jej svietniky z pohárov

Tvorivé dielne sa tešia veľkej obľube

sú očarujúce. „Na 1. ročník ma prihlásila dcéra a zapáčilo sa mi to. Rada spoznávam ľudí a tu vytvárame veľkú rodinu.“ Čo si prajete v novom roku? „Chcem do tvorivej záľuby zapojiť vnučku. Tak ako kedysi moja babka mňa.“ Vedľa jej dcéra **Kamila Šofranková** ponúka farebné domáce sladkosti. Nemusím sa báť, všetky jej výtvary testuje manžel. Vystavovali aj na trhoch v Seni.

Putujem od stola k stolu a obdivujem rozmanité dielka šikovných žien. Prepáčte mi, že nemám priestor napísať o každej z vás. Návštevníci odchádzajú spokojní, inšpirovaní a s dobrou náladou. Tak ako ja.

Monika Floriánová, foto autorka

TOP exponátom výstavy sa stali drevené stromčeky pána Tobiáša z Hanisky. Deťom pri nich žiarili očka

Múzeum v Geči so slovenskými rekordmi

Sedem ustanovujúcich

Zakladateľ a hlavného aktéra **Knihy slovenských rekordov Igora Svítoka** oslovila **Silvia Saviolli** – priateľka **Paulíny Kocelkovej**, zberateľky a správkyne malého a milého múzea v Geči.

Abovský hlásnik nie raz písal o spomínanom múzeu – dome, kde známa Gečianka vystavuje dedičstvo po

svojich predkoch v podobe nábytkov, abovských krojov, úžitkových a pracovných nástrojov, tiež dobových hračiek. Interiér dopĺňajú kolekcie ručných prác majiteľky – vyšívané obrazy a pletené postavičky. Paula Kocelková sa venuje tomuto koníčku už viac ako päť desaťročí. Okrem toho sú v múzeu zaujímavé

Paulína Kocelková vo svojom kráľovstve

Vyšívané obrazy

zbierky – hrnčeky, vrchnáky od piva, etikety zo syrov a zápaliek, je tu tiež unikátna zbierka telefonných kariet a poštových známok.

Niektoré zo zbierok boli zaradené do **Knihy slovenských rekordov**. V expozícii je vystavených aj 123 strúhadiel na ceruzky a takmer 1 250 servítkov z 20. storočia. Tieto zbierky mali však nižšie počty kusov ako sú vedené v slovenských rekordoch. No predsa sú príjemným spustením múzea. Oplatí sa ho navštíviť a precítiť zvlášť

nu, tichú a zároveň podmanivú, priam domácu atmosféru, ktorá tu panuje.

Certifikáty boli udelené a zároveň ustanovujúci rekord uznaný pre: vyšívané rámované obrazy/ rôzne techniky – 464 ks, porcelánové hrnčeky – 478 ks, vrchnáky od piva – 516 ks, slovenské aj zahraničné telefónne karty – 449 ks, etikety zo zápaliek – 29 256 ks, pletené postavičky – 169 ks a poštové známky 3 945 ks. Nový rekord získalo 908 kusov etikiet od syra.

slrek/kčj, foto Slovenské rekordy

Predškolači spoznávajú zdravý život

Bude ako bude, kapusta je v sude

Hlavným cieľom každej materskej školy je vychovávať a vzdelávať. Všetko, čo sa deti v škôlke naučia, je základom pre ich vzdelávanie v základnej škole i pre ich ďalší život. Deti sa učia hrou, prostredníctvom vlastnej skúsenosti, aj aktívneho bádania. Každý týždeň je v MŠ v Skároši venovaný inej téme, každý deň sú pre deti plánované nové hry a aktivity.

Najlepšou a najosvedčenejšou metódou výučby je zážitkové učenie,

keď sa deti učia nové veci prostredníctvom priamej skúsenosti. A to u nás funguje na 100 %.

Novembrové témy o chorobe a zdraví, zdravých zubkoch, lekároch sme ukončili témou „Môj kamarát vitamín“. S deťmi sme sa rozprávali o tom, čo sú vitamíny, prečo sú dôležité, kde a v čom sa nachádzajú, ako si ich vyrábali ľudia, keď ešte neboli lekáreň, ako si ich vieme vyrobiť my.

A išlo sa na to... Učiteľky pripravili hrnce, misky a sud. Deti obleče-

né v krojoch ako kedysi, hrdinsky šúpali cibuľu, miešali soľ s korením, umývali si nôžky... Malé gazdinky sypali kapustu do lavóra, v ktorom ju chlapi stúpali a takto predpripravenú v sude dotlačili tí menší. Pracovalo sa dobre, hudba nám hrala ľudové piesne, deti sa striedali pri sypaní kapusty, soli s korením a cibule, až kým nebol sud plný. Zavretý sme ho odložili a teraz chodíme počúvať, ako nám tam „vitamínky odfukujú“.

Deti pomohli aj s upratovaním a tak sa naučili ako to bolo kedysi a dnes, ako sa z hlávky sladkej kapusty stane nastrúhaná kyslá, aké ingrediencie treba použiť, aký je postup práce a hlavne, čo je zdravé. Od radosti, že sa nám práca vydarila, sme si nakoniec aj zatancovali.

„Bude ako bude, kapusta je v sude!“ A skárošskí škôlkari na zážitok, keď nakladali kapustu, určite nezabudnú!

Xénia Tomková, foto MŠ Skároš

Takto sa vedie nová generácia k osvedčeným receptom a zdraviu

Žiaci sa vracajú

Helena Borufková: vybudovali sme konkurencieschopnú školu

Či sa na Základnej škole v Haniske koná slávnosť, športové podujatie alebo medzinárodný projekt, riaditeľka Helena Borufková naň nezabudne pozvať Abovský hlásnik. A tak sme sa rozhodli, že vám ju i ZŠ v Haniske trochu priblížime.

Možno neviete, že do Hanisky sa rozhodla prísť až v zrelom veku – a tak trochu z túžby po zmene. Tridsaťpäť rokov bolo jej meno spojené so SOŠ Pôšt a telekomunikácií v Košiciach. A pred 10 rokmi sa prihlásila do konkurzu na riaditeľku v Haniske. Uspela. Prišla s víziou, ktorú začala hneď naplňovať. A pozitívne ňou „nakazila“ ľudí okolo seba. Neúnavné úsilie prinieslo plody. „Keď som sem prišla, škola mala 157 žiakov. Dnes ich je 257. Mnohí rodičia mali svoje deti inde, najmä v Košiciach, a sme radi, že sa vrátili k nám,“ hovorí Helena Borufková. „Kedysi bolo v triedach po 6-8 žiakov, dnes máme dve prvácke triedy približne po 22 detí.“

Čo je podľa nej kľúčové, aby bola na škole dobrá klíma? Odpovedá

jednoducho: „Medzilidské vzťahy. To sa potom odrazí aj na pohode žiakov.“ Mala cieľ, aby škola bola rodinného typu. „Samozrejme, vždy chvíľu trvá, kým sa ľudia s niečím novým zoznámia. Ale keď už na začiatku prišlo na malovanie priestorov školy 110 ľudí, bolo jasné, že im

na tom záleží. A ja som ich nechcela sklamať.“ V spolupráci s obcou urobili materiálne-technickú obnovu. Nasledovalo omladenie učiteľského kolektívu, viacerých pedagógov získali z Košíc. „Išlo mi o prelinanie mladého so skúseným,“ komentuje riaditeľka.

A aby boli na škole naozaj dobré

podmienky na všestranný rozvoj, ZŠ Haniska sa cielene zapája do rôznych, aj medzinárodných, projektov. „Prvou lastovičkou bol projekt Comenius v rokoch 2011-12, keď našich 15 detí prvýkrát letelo do Anglicka.“ Ďalší cestovali do Portugalska, Talianska, Španielska. „Z tých krajín chodili žiaci a pedagógovia k nám, otvorili sme sa im. Deti vtedy pochopili, o čom ten jazyk je.“ Aj rodičia vidia, že škola sa o ich ratolesti stará a dáva im šancu získať dobré vzdelanie. Je už len na deťoch, aby vynakladali námahu, ktorá sa so vzdelaním mnohonásobne vráti. Škola pracuje aj s deťmi zo sociálne vylúčených komunít a zvláda aj inklúziu detí s ľahším mentálnym postihnutím. Helena Borufková si je vedomá, komu za to vďačí. „Bez svojich kolegov, bez pedagogického tímu nie som nič. Som rada, že sa nadchli pre spoločné ciele. Áno, robíme aj chyby, ale kto ich nerobí? Kritiky sa nebojím. Svoje poslanie v Haniske som už teraz naplnila.“

Anton Oberhauser, foto autor

Helena Borufková počas športového dňa v rámci projektu z Vyšehradského fondu spovedá známeho Hanišťana, bežca Františka Papugu

Unikátna rekapitulácia 1918 – 2018 mladými ľuďmi

Storočnica folklórne

Unikátnu rekapituláciu obdobia 1918 – 2018 formou posledných 100 rokov folklóru na východnom Slovensku predstavil vysokoškolský folklórny súbor Borievka v závere novembra v Košiciach a v Rožňave. Finalista TV súťaže Zem spieva uspel s týmto programom aj na svetovej tanečnej súťaži v Južnej Kórei. Nuž a rekapitulácia – pod názvom Svetlom napísané – sa udiala aj za aktívnej tanečnej, hereckej a spevackej účasti šiestich mladých členov súboru z nášho regiónu. Ako oni precítili dávne udalosti priamo v dejí?

Z vystúpenia FB Borievka Svetlom napísané – rekapitulácia storočnice 1918 – 2018

Gabriela Škovranová

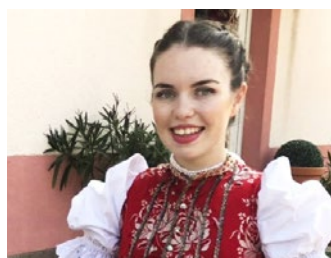
zo Sene

Svetlom napísané zachytáva udalosti, ktoré pohnú každým divákom. Zázitok umocňujú aj fotografie a archívne videá. Pre mňa je najsilnejším momentom zistenie mladého dievčaťa, že sa jej milovaný z vojny už nevráti... Folklór ľudí zblízuje. Aj v našej obci láska k folklóru spája niekoľko generácií.

Monika Némětová

zo Skároša

V jednej scéne spievame pieseň Dolu cinteriu, keď vojakovi oznámia, že mu zomrela vo vojne matka. Pre mňa je to vždy najsilnejší moment deja. Program veľmi hlboko odzrkadľuje ťažkosti ľudí počas 2. svetovej vojny, ktoré zažívali aj ľudia v obciach nášho regiónu.

Gabriela Škovranová

Daniela Staňová

zo Sene

Je pre mňa česť uchovať folklórne dedičstvo úspešným programom. Veľmi sa mi páči jeho idea – spojenie tancov, hudby a spevu s rôznymi historickými fotografiami a záznamami i reálnymi udalosťami.

Lívia Andrejkovičová

z Geče

S udalosťami v priebehu sto rokov som sa zžila práve cez krásny projekt Svetlom napísané. Zo začiatku minulého storočia vlastne jestvuje len pár fotografií, o to sú vzácnejšie. Preto máme vo fotorámiku fotku starej mamy a starého otca.

Helena Andrejkovičová

z Geče

Dej príbehu je veľmi silný v každom momente. V programe som dostala možnosť zahrať si jednu z postáv. Ženu, ktorej sa milý vracia domov, no ona si už vo vojne našla iného. Fotky, obrazy či rôzne záznamy nám pomohli ukázať ľuďom prostredníctvom tohto príbehu, ako žili naši predkovia.

Dávid Chovanec

zo Sene

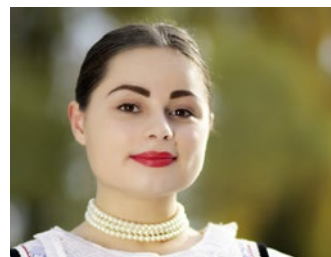
Búrliivé udalosti dejín som prežil ako jedna z hlavných postáv. Stávam sa vojacom, ktorý sa vracia z Ameriky domov, no počas vojny prišiel aj o svoju lásku aj o matku. Niektoré časti sú herecky náročné, pretože emócie sú veľmi silné. Napriek tomu som vďačný za možnosť byť pri originálnej storočnej rekapitulácii.

Pripravila Katarína Čániová

Foto: archív FS Borievka

Monika Némětová

Daniela Staňová

Lívia Andrejkovičová

Helena Andrejkovičová

Dávid Chovanec

Prvé trhy ručných prác

Hand-made čiže ručne vyrábané vecičky sa nedávno objavili na prvých trhoch svojho druhu v Seni a jej širokom okolí. Neuveriteľne veľa šikovných ľudí sa stretlo na jednom mieste. Našli ste tu od kožených výrobkov – opaskov, káps, cez ikebany a vence, bižutériu a šperky, maľované obrazy, cez tkané koberce a roztomilé hračky až po perníky a zdravé sladkosti sušené zo smoothie. Aj záujem návštevníkov bol mimoriadny.

lan/kčj, foto ocú

Batôžkový bál

Batyubal – po slovensky batôžkový bál – je seniarskou tradíciou z predchádzajúceho storočia. Stačí si naň „v batôžku“ priniesť vlastné pohostenie. Prípravy na súčasný batyubal však predbehli dávne a klasické jedlá a pitie – pagáče, čeregi (maďarské šišky) či domácu pálenku. Na stoloch sa ocitli aj svetové kulinárske špeciality. Od sushi po plnené mäso v hroznom liste. Nechýbala

živá hudba aj s originálnymi maďarskými evergreenmi. Starostka obce **Marcela Gallová**: „Bál som si veľmi užívala. Ved' sa konal týždeň po náročných voľbách a mne osobne priniesol množstvo priání a gratulácií od občanov. Výrazný úspech, ktorý som dosiahla v hlasovaní, považujem za veľmi motivujúci a zaväzujúci.“

lan/kčj, foto ocú

Dvoma vetami

Deti zo ZŠ v Skároši, Bidovciach a Slanci skloňovali názov našej historickej župy vo všetkých pádoch a ešte ho aj výtvarne stvárňovali. Päťdňové jesenné podujatie Písaný a maľovaný Abov pripravilo pre nich Kultúrne centrum Abova za pomoci Fondu na podporu umenia.

Tri oriešky pre krojovanú parádu

Mílniky života

Priadky, nakladanie kapusty, jar-mok i štedrá večera. To všetko sme zažili v predchádzajúcich ročníkoch Valalickej krojovanej parády. Tohtoročná priblížila návštevníkom mílniky života v programe **Co me v živocce postretlo**.

Tradičný krojovaný sprievod idúci od kostola presunul náhodných okoloidúcich v čase o desiatky rokov. Do kroku i spevu vyhrávala ľudová hudba FS Jahodná. Kam išli? Predsa na *kersciny*! Predviedli ich ženy z **Jarabinky** z Trsteného pri Hornáde, do deja zapojili aj divákov. Spoločne si pochutnali na kysnutých koláčoch od členiek valalického klubu seniorov. Radosť zo života sálala z tance a spevu folkloristiek **Parchovianky** z Parchovian. Ich krásne, bohato zdobené kroje boli pastvou pre oči.

Domáci súbor **Kadlubek** priblížil *rozmariju* – rozlúčku nevesty s rovesníkmi. Energické svadobné tance veru dvíhali návštevníkov zo stoličiek.

V historických obciach Valalík doposiaľ žilo približne 40 generácií

Aj dievčence z **Kadlubčeka** zožali za hru *Bavíme še na svadbu* veľký potlesk. Kto je na svadbe najkrajší? Nevesta. Na pódiu stáli hneď tri, v krojoch zo začiatku minulého storočia, zo 40. a 60. rokov. Šarmantne a vtipne ich opísal **Pavol Kacvinský**.

Jarabinka z Trsteného pri Hornáde verne zahrála krstiny, aké boli kedysi

Do posledného mílnika života nás preniesli **Paradne ňvesti** z Valalík. Ich tragikomické stvárnenie pohrebu a karu nenechalo nikoho bez emócií.

Krojovaná prináša i tvorivé a chuťové zážitky. V remeselných dielňach deti s dospelákmi zdobili perníky, vyrábali bábiky zo šúpolia alebo

nádoby na hrnčiarskom kruhu pod vedením šikovníc **Eriky Vranai**, **Evy Tóthovej** a **Bronislavy Šariščanovej**. A kto po ochutnávke domácich dobrot vládla, všetky kalórie vytancoval na ľudovej zábave.

Podujatie podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

..... Ďakujeme, Margitka

Takmer zo rokov viedla **Margita Papcúnová** ženskú spevácku skupinu **Paradne ňvesti**. Dozrel čas a odovzdala pochodň mladším. Za prínos a šírenie dobrého mena Valalíkov jej obec udelila **Cenu starostu**. V rozhovore priblížila svoj vzťah k spevu a prezradila čo-to o skupine.

Margitka, prajeme Vám pevné zdravie, optimizmus a nemignúcu lásku k tradícii

■ Ako ste sa dostali k spevu?

Od malička som mala pekný vzťah k spevu a krojom, keďže moja mama šila kroje. Spievala si pri práci, schádzali sa u nás susedky a spoločne trávili čas. Celá naša rodina má blízko k folklóru. Cez oslavy a sviatky sa u nás vždy spievalo.

■ Ako vznikla spevácka skupina, kde ste roky vedúcou?

Po revolúcii vznikla zmiešaná skupina Valalická. Púšťanie kolied v miestnom rozhlase oslovilo **Regínu Timkovú** a obnovila niekdajšiu skupinu Dargovská ruža (založenú 1969). Spieval aj môj manžel a brat. Po piatich rokoch, keď Regína zomrela, sme sa začali schádzať u mojej mamy. Tak som sa dostala k vybavovaniu účasti na podujatiach.

■ S čím ste sa pasovali v začiatkoch?

Nemohli sme ďaleko cestovať, keďže sme nemali autá. Pamätám si, ako sme išli po prvý raz vystupovať do Slanca – v starej Avii bez okien.

Nemali sme ani jednotné oblečenie, až v 1996 nám pomohol vtedajší starosta **Milan Tóth**. Z príspevku obce sme kúpili látky a ušili si prvé kroje.

■ Odkiaľ ste čerpali hudobný materiál?

Veľké množstvo piesní nás naučila Regína, aj **Anna Eliášová** a naša mama. Keď sa k nám pripojili ďalšie členky, prispeli piesňami z detstva a svojich rodín, ako panie Moňoková, Džubarová a Matisová. Mnohé

z nich ešte ako dievčatá chodievali v krojoch a popoludní si spievali po uliciach.

■ Ako vznikol nový názov skupiny?

Keď od nás odišli muži, jedna z členiek navrhla, aby sme sa nazvali **Paradne ňvesti**, keďže o Valalickách bolo široko-ďaleko známe, že sa obliekajú veľmi parádne. Dodnes dozerám na to, aby kroj vyzeral ako má

a nie ako všelijaké napodobeniny.

■ Máte obľúbenú pieseň?

Veľmi sa mi páči pieseň *Hodzel si koľo nas*, jak po drotovaru, ale vždy si rada zaspievam aj pieseň pani Timkovej *A na stred valale verba še kolíše*. Popočúvam aj duchovnú hudbu či český šláger.

Stranu pripravili **Monika Floriánová**, **Pavol Kacvinský**, foto **Dušan Kmec**

Uchované spomienky

Prvý výťažok pokrstil solou **Milan Tóth**, nestor Valalickej krojovanej parády

Región sa teší z ďalšej peknej knižky s názvom **Valalické poviedky**. Do života ju v októbri slávnostne uviedol **Milan Tóth** počas Krojovanej parády. Desať najpamätnejších príbehov zapísali spisovatelia **Silvia Bolčová**, **Slavomír Szabó** a **Vasil Demko** z Literárnej spoločnosti Pravé orechové. „Takmer rok navštevovali najstarších obyvateľov a hľadali povesti i skutočné príbehy, ktoré pretrvali v spomienkach,“ píše v úvode knihy starosta Valalík **Štefan Petrik**. „Niektoré znejú rozprávkovito, ale ich význam je nespochybniteľný. Poznáme z nich, aká bola predstavivosť predkov, čomu verili, z čoho sa tešili a čoho sa báli.“

„Otveraňe Abovskej hiži“

Odkedy folklórny súbor Abovčan obnovil svoju činnosť a pribúdali pôvodné kroje či artefakty zozbierané z Čane a celého Abova, vznikla potreba zriadiť mu adekvátne zázemie – „vibovački.“

S nápadom prišiel vedúci súboru Jozef Ilenin mladší, ktorý spolu s priateľmi aj výrazne prispel k realizácii myšlienky. Po uvoľnení priestorov bývalej posilňovne sa začalo s kompletnou rekonštrukciou. Obec plne financovala stavebné úpravy vrátane materiálov. Práce prebiehali z veľkej časti v réžii členov súboru, no pomáhali aj aktívni pracovníci obce. Po dokončení stavebných úprav a položení podláh sme začali zariaďovať a zdobiť. Vízia bola jasná – odzrkadľovať históriu a kultúru Abova. Okrem priestorov na tréning ľudových tancov tu mala byť stála expozícia.

Podarilo sa zozbierať toľko materiálu, že každá miestnosť je zariadená tematicky. Návštevnícividia robotnícku a sedliacku spálňu z minulého storočia, miestnosť s hospodárskym náčiním i potrebami pre služobníctvo. Iná izba je vybavená nábytkom a vecami pre kuchyňu a v ďalšej sú skrine secesného a „art deco“ štýlu. Práve v tejto miestnosti nájdete výzdobu „paradnej hiži“, do nedávna určenej len pre návštevy. Túto pýchu využíva súbor na spoločenské aktivity. Kreativitu a precíznosť predkov tu zobrazuje výšivka a zdobenie odevu minulého storočia. V tanečnici nechybí kvalitná odpružená drevená podlaha a veľké zrkadlá, ostatné steny zdobia veľkoformátové dobové fotografie obyvateľov Čane, z ktorých srší ve-

Čepenie na odpruženej podlahe v tanečnici

V robotníckej spálni:
Jozef Ilenin ml.
a Marianna
Derdziaková

selosť, ťažká práca, súdržnosť. Máme aj krojáreň s oblečením na každú tanečnú i zvykoslavnú príležitosť.

Priestory sa dočkali slávnostného otvorenia 27. októbra. Program v ten deň obohatil Bláncar z Nižného Klátova, odspievali originálne piesne z Myslav. Spevácka skupina FS Košičan zase predniesla melódie

z Krásnej nad Hornádom. Ľudová hudba FS Jahodná sprevádzala hostí a starala sa o veselú náladu divákov. Celé podujatie a exkurzia po „hiži“ sa niesli v uvoľnenej atmosfére.

Po programe sme sa s pozvanými hostami, starostami obcí, príbuznými a osobnosťami košickej folklórnej scény zabávali do ranných hodín.

text a foto FS Abovčan

Úvod k novému seriálu

Chotárne názvy naše abovské...

Veľké spoločenské zmeny v celej spoločnosti, ktoré u nás nastali po druhej svetovej vojne, výrazne zasiahli aj do života ľudí v našich dedinách. Najmä kolektivizácia poľnohospodárstva priniesla so sebou veľké zmeny tak v hospodárskej, ako aj v celej kultúrno-spoločenskej, ba aj jazykovej oblasti. Spisovná slovenčina – v dobrom zmysle slova – začala rýchlo nahrádzať naše nárečia v mnohých oblastiach jazykového dorozumievania, čo malo za následok, že mnohé slová – pomenovania činnosti a vecí, ktoré sa už prestali používať – si vo svojom jazykovom vedomí dodnes uchovali už len príslušníci najstaršej

generácie. Ich odchod spomedzi nás bude znamenať aj odchod týchto pomenovaní do zabudnutia.

Medzi pomenovania, u ktorých vyššie spomenutý proces hrozí, ba už sa aj uskutočňuje, patria aj tzv. chotárne (terénne) názvy. Je to časť jednej z dvoch hlavných skupín vlastných mien, a to mien neživých prírodných alebo človekom vytvorených objektov, ktoré sú v teréne pevne fixované, odborným termínom označované ako toponymá; tou druhou skupinou sú antroponymá, čiže vlastné mená ľudí a živých bytostí. Aj len zbežným nahliadnutím do dnes používaných máp chotárov

našich dedín ľahko zistíme, že mnohé staršie, tzv. živé názvy (udržiavané ústnym podaním) na nich vôbec nie sú a tie, ktoré tam nachádzame, majú celkom inú podobu, než sme ju predtým poznali. V období spomínanej kolektivizácie totiž – v dôsledku „sčelovania“ pozemkov do väčších celkov – došlo jednak k redukcii počtu dovtedajších názvov, jednak k ich jazykovým úpravám („pospisovňovaniu“), prípadne aj k vytvoreniu celkom nových, umelých názvov. Pritom práve tie staré, zanikajúce živé názvy obsahujú cenné informácie o živote svojich používateľov v dávnej i nie až takej dávnej minulosti – napríklad

o ich práci, o vývine etnicko-jazykových a náboženských pomerov v obci, o charaktere terénu a podobne. Ich zaznamenanie (v autentickej nárečovej podobe) má teda veľký význam, lebo pre budúce generácie predstavujú cenné doklady o živote a práci tých, čo tu žili pred nami...

V ďalších častiach našej rubriky sa jazykovým rozborom niektorých toponym z dedín nášho mikroregiónu (Varheď, Budaseg, Totkalaz, Morotva, Arokala, Ňilaše, Ortaše, Poznaheď, Kertešňa a i.) pokúsime poukázať práve na to, v čom je ich hodnota a čím si zasluhujú našu pozornosť.

Ladislav Bartko

V Skároši ďakovali na omši 23. septembra za úrodu. Výzdobu kostola tvorili najkrajšie vypestované plody. Okrem ovocia a zeleniny boli prezentované aj starodávne tkané obrusy, rôzne korytka, maľované džbány. Obetné dary počas omše priniesli najstaršie obyvatelky v ľudových krojoch. Poďakovanie patrí všetkým, ktorí prispeli plodmi, a hlavne pani **Jolke Bodnárovej**. Jej obrazy z drobných plodov najviac zaujali mladých návštevníkov.

Viete o tom, že plávať sa „dá“ nielen vo vode, ale aj v pšenici? Cez prázdniny si to vyskúšali Alžbetka, Žofka, Teo a Gregor z Belže.

Deti kreslia do cyklomapy

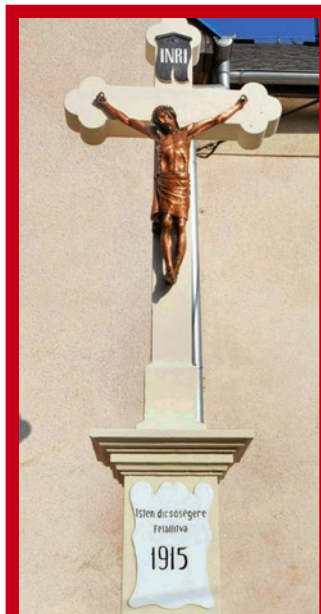
Cyklistická mapa, ktorá zahrnie i Belžu. Zaujímavý nápad oslovil deti pod vedením **Gitky Vargovčákovvej**, ktoré počas tvorivých dielni tri týždne

maľovali dominanty obce. Vybratá práca bude reprezentovať obec v pripravovanej mape. Tá sa stane súčasťou informačnej tabule v priestore autobusovej zastávky. Samotné cyklolotry by mali časom lepšie prepájať blízke okolie v rámci nášho i susedných mikroregiónov.

stranu pripravili obce a redakcia

Obnovený 103-ročný kríž

Isten dicsosegére felállitva 1915 – pre slávu Božiu postavený v roku 1915. Aj po desaťročiach víta prichádzajúcich ku kostolu Ružencovej Panny Márie v Sokolánoch kríž, dnes už krásne obnovený. Renovácia za 1 700 eur sa podarila vďaka podpore Farskej rady, Ružencového bratstva a anonymného darcu. Počas odpustovej slávnosti 7. októbra ho posvätil duchovný otec **Marcel Puškár**.

Úcta k starším 2018

Babičky, deduškov, ale aj ďalších našich spoluobčanov pokročilého veku sme si uctili aj v tomto roku. Darmo, že svet patrí mladým – my ani v 21. storočí nezabúdame na tých, ktorí ho budovali pred nami.

Pri osobnom pozývaní seniorov v Belži museli zdolať európsky „prípis“ o ochrane osobných údajov. Starkí sa nakoniec dozvedeli len toľko, že ich čaká prevkape. A to hneď niekoľko. Pri liturgii pomáhal miestnemu farárovi jeho predchodca **Vojtech Hornyak** (2004-2008). Potom sa všetci presunuli do Kultúrneho domu na spevákovo-tanečno-recitačný program v podaní detí pod vedením neúnavnej **Gitky Vargovčákovvej**. Tento ročník zvečnili seniori a seniorky spoločnou fotografiou. Nechýbali tie najstaršie, vrátane 90-ročnej **Kataríny Hurkovej** (na snímke v strede). Medzi darčekom sme videli historicky prvú pohľadnicu Belže i ručne vyrobených anjelíkov z detských tvorivých dielni.

V metropole regiónu prišli seniorov potešiť deti z materskej školy, folklórny súbor Pantlička pri miestnej ZŠ a tiež nadaní žiaci z oboch základných umeleckých škôl. Starosta **Michal Rečka** nezabudol poďakovať hlavne za trpezlivosť, ktorú starkí s nami mladšími občas tak veľmi potrebujú.

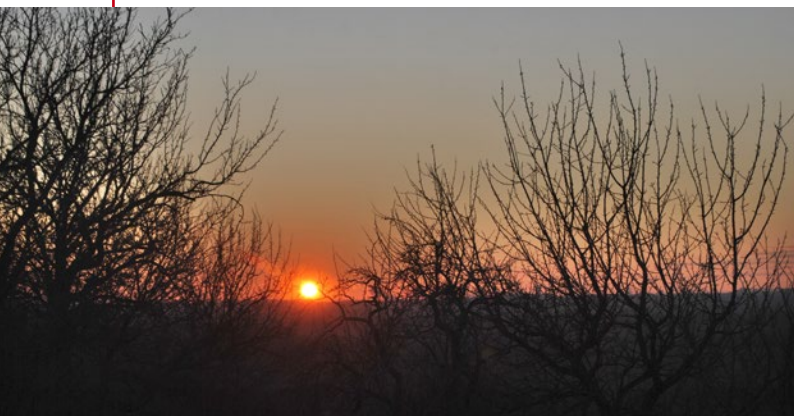

Deti z Materskej školy v Nižnej Myšli spríjemnili októbrové nedeľné posedenie tamojšieho klubu dôchodcov. Prítomní si pochutnali na gulášoch a tleskali bohatému kultúrnemu programu.

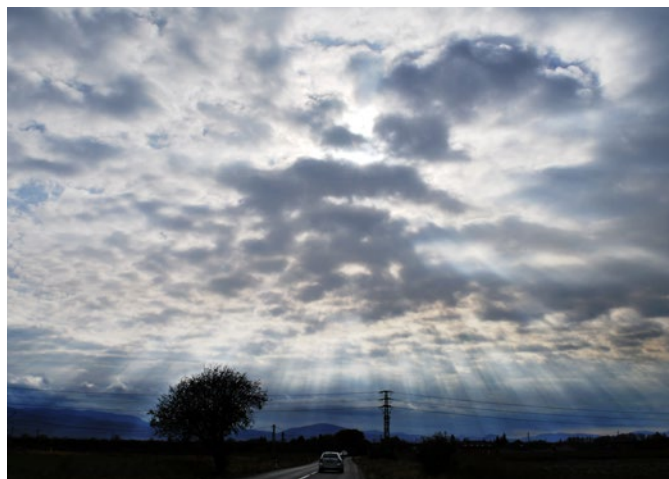
Nielen starosta **Sokolian František Bereszászi** bol potešený hojnou účasťou miestnych seniorov na posedení 21. októbra. Zabávali Sakalčane, spievali a recitovali školáci, hral Emmerich Band a trubkár **Rudolf Kuzma**.

Divy nad naším regiónom

Západ slnka z Nižnej Hutky

Slnko rozprestiera lúče nad našimi obcami. Obrázok vznikol pri Valalikoch

Tip na nevšedný výlet (aj dobrodružne)

Čo má Stromčekovo pri Nižnej Hutke spoločné s dvoma najväčšími riekami pretekajúcimi naším regiónom? Odbočku k ich sútoku.

Pred mostom cez Torysy v smere Košice – Slanec odbočíte autom, bicyklom či s detským kočiarom pri stromčekovej škôlke hneď doprava. Pokračujete asi poldruha kilometra malou asfaltkou a potom poľnou cestou popod železničný most. V zákrute za ním sa môžete rozhodnúť: Odstavíme vozidlo a dobrodružnou, neznáčenou asi polhodinovou cestou-cestou popri dáme menom Torysa sa dostaneme až k jej čarovnému sútoku s veľkým „mužom“ zvaným Hornádom? (Tento variant pre bicykel a kočík nie je vhodný.)

Sútok oboch riek pri západe slnka

Sútok Torysy a Hornádu

Alebo pokračujeme pohodlnou poľnou cestou s pôvabnými výhľadmi na Košickú kotlinu s cyklistickým značením? Ak ste sa rozhodli pre druhú možnosť, vedzte, že po asi kilometri zabočíte na lesnú cestičku cez topolový porast dolava. (Odporúčame si vziať so sebou mapu Mikroregiónu Hornád – Cyklotúry juhovýchodne od Košíc.)

Po možno 800 metroch sa dostanete k drevenému odpočívadlu s pikantne-romantickými textami, ktoré tam zanechal zrejme devou očarený muž. Od odpočívadla stačí prejsť pár krokov a ste v ciele – na mieste, kde sa miešajú vody oboch riek. Práve tu Torysa prameniaca v Levočských vrchoch v nadmorskej výške 1 080 metrov končí svoju 129 km dlhú púť – 172 metrov nad morom.

► Na mieste

A Hornád? Táto piata najväčšia slovenská rieka pramení v Nízkych Tatrách pod úpäťm vrchu Krahulec v n. v. 1 050 metrov. Na slovenskom území jeho tok meria 193 z celkovej dĺžky 286 km. V Maďarsku sa vlieva do Sajó tesne pred jej sútokom s Tisou v nadmorskej výške len 90 metrov.

Sútok, na ktorom práve stojíte a ním sa kocháte, nesie v sebe aj zaujímavý technický príbeh. V 19. storočí totiž kvôli výstavbe železnice z Košíc k Čiernej nad Tisou výrazne skrátili tok Torysy. Pôvodne sa do Hornádu vlievala až pod Ždaňou, teraz niekoľko km severnejšie. Kto si na internete „vygúgli“ satelitnú

Pred perejami Hornádu...

snímku daného miesta, môže to vybadať podľa náhleho ukončenia toku Torysy a tiež podľa konfigurácie terénu v širšom okolí.

Cestou späť sa oplatí všimnúť vyšliapané pešie chodníčky. Vedú k Hornádu v jeho zaujímavých partiách. Napríklad k zurčiacim perejám, ktoré vznikli ďalším vodohospodárskym dielkom – navožením obrovského množstva balvanov po celej šírke rieky. Stačí si pri nich sadnúť na mohutný spadnutý kmeň a započúvať sa....

Katarína Čániová, foto autorka

V súťaži Strom roka 2018 čerešňa s obrasteným hraničným kameňom Abovskej a Šarišskej župy síce nezískala ocenenie, zato spropagovala oba regióny. Víťazom sa stala 235-ročná lipa v Kopčanoch. Na snímke statné čerešne v Nižnej Hutke. V tejto našej slnečnej obci majú čerešňové stromy osobitnú tradíciu.

Aj takýto karambol sme videli na prieskumnej trase. Vykolaženie nákladného vlaku. Viac info k tejto udalosti na www.regionhornad.sk

Bude šťastný ročník

Záver roka sa vo Vyšnej Myšli ponesie v znamení pingpongu. V piatok 28. decembra si zahrajú domáci nadšenci a na druhý deň, **29. decembra**, sa po 13. raz uskutoční medziodbecný stolnotenisový turnaj – miestnych borcov doplnia tímy z Nižnej Myšle, Vyšnej Hutky a Blažíc. Súťažiat budú trojčlenné družstvá s jedným náhradníkom. Prídte ich do kultúrneho domu povzbudiť.

„Faustínky“ pozývajú

Zbor sv. Faustíny srdečne pozýva na tradičnú Vianočnú akadémiu. Tentoraz sa uskutoční v sobotu **5. januára** 2019 o 15:00 v kostole Narodenia Panny Márie v Geči. Okrem hosťovského speváckeho zboru v programe vystúpia aj iní hostia.

KONCERT CHVÁL

Srdečne vás všetkých pozývame na Koncert chvál, ktorý sa uskutoční v rímsko-katolíckom kostole v Čani v nedeľu **13. januára** 2019 so začiatkom o 15:00. Koncert má byť oslavou Boha a bodkou za vianočným obdobím. Hrať bude kaplán Jozef Bujňák s kapelou profesionálnych hudobníkov. Ako hudobný hosť vystúpi aj Martin Krausz, finalista SuperStar 2006, rodák z Čane. Vstupné je dobrovoľné.

Inzercia

„Exkluzivita“ môže viesť až k exekúcii

Neprijemný fenomén exekúcií sa na Slovensku za posledných 25 rokov dotkol mnohých ľudí. Do zložitej situácie sa pritom môžete dostať celkom nevinné, čo potvrdzuje konateľ spoločnosti BROKER-REAL, Ladislav Magyar.

■ **Podpis „zmluvy o exkluzivite“ pri predaji nehnuteľnosti znie zaujímavé. Čo sa za tým môže skrývať?**

Pod vplyvom emócií z dobrej správy o rýchlom predaji môžete bez rozmyslenia súhlasiť s uzatvorením takejto zmluvy navrhnutéj realitnou kanceláriou – aj s viaznosťou a sankciou. Stáva sa, že kupujúci nakoniec od kúpy odstúpi, realitnej kancelárii sa nedarí predať vašu nehnuteľnosť, tak ju predáte sami. Po zistení tohto faktu si sprostredkovateľ prídte od vás vyžiadať pokutu za porušenie zmluvy. Ak ju nezaplatíte, pohľadávku postúpi príslušnému súdu a ten môže na vás uvaliť exekúciu. V tomto prípade sprostredkovateľ postupoval protiprávne.

■ **Čo ak sa to niekomu už stalo?**

Ak je vaša nehnuteľnosť už zatiaľ akoukoľvek exekúciou, naša

realitná kancelária nájde vhodného záujemcu o kúpu. Vybavenie exekúcií postúpime skúsenému právnikovi.

■ **Ako by mala byť formulovaná exkluzívna zmluva?**

Podmienky by mali byť rovnocenné pre obe strany. Ak má sprostredkovateľ záujemcu už v čase podpisu, môže pristúpiť k zmluve o budúcej zmluve alebo kúpnej zmluve.

Naša realitná kancelária vám poskytne kompletné služby. Odpadnú starosti s inzerciou a zháňaním záujemcov o kúpu vašej nehnuteľnosti. Overíme jej právny stav, pomôžeme stanoviť cenu, nájdeme záujemcu o kúpu, vypracujeme zmluvu a zabezpečíme finančné vyrovnanie. Kontrolujeme priebeh celého realitného obchodu. Ako tretia strana v realitnom obchode vystupuje neutrálny sprostredkovateľ, ktorý sa snaží hájiť záujmy predávajúceho aj kupujúceho. Právne služby pre klientov zabezpečujú renomovaní advokáti. Poskytnú komplexný servis pri vyhotovovaní kúpnych zmlúv, zmlúv o budúcej zmluve, záložných zmlúv a iných právnych dokumentoch až po vklad na kataster.

Kalendár podujatí

► december

26. 12. **Čaňa** – Štefánske futbalové turnaje pre mladších aj starších
31. 12. **Čaňa, námestie** – Privítanie nového roka
31. 12. **Sokolany** – Silvestrovská zábava

► január

5. 1. **Valaliky** – Krst CD Paradne ňvesti
6. 1. **Skároš** – Po srnčej stope
6. 1. **Čaňa** – Trojkralový karneval na ľade
19. 1. **Čaňa** – Turnaj o pohár starostu Valalikov v hokeji
19. 1. **Nižná Myšľa** – Prechod a Beh Slanskými vrchmi
19. 1. **Čaňa** – Reprezentačný ples obce
19. 1. **Kokšov-Bakša** – Fašiangový ples
..... **Košická Polianka** – Poliansky fašiangový ples (presný termín na tel. č. 6584-184)

► február

3. 2. **KD Valaliky** – Vystúpenie FS Železiar
9. 2. **Haniska** – Reprezentačný ples obce
11. 2. **Čaňa** – Štart bowlingového turnaja

► marec

13. – 15. 3. Obecná knižnica **Valaliky** – Týždeň ľudovej rozprávky

Viac informácií hľadajte vždy na www.regionhornad.sk a na obecných webových stránkach.

stranu pripravili obce a redakcia

V polovici novembra sa na čanianskej ZŠ už po 19. raz stretli rodičia a deti na akcii „Otec, mama, poďme športovať“. Pripravený bol beh cez prekážky, hod na cieľ, skok do diaľky, slalomový beh s tenisovou raketou a loptičkou, štafeta, živý fúrik. Rok čo rok sa zapája čoraz väčší počet rodičov a detí, čo je v dobe elektroniky veľmi vítané.

Školský korčuliarsky program

V Čani sa pustili do boja s korčuliarskou negramotnosťou. Program poskytne deťom 1. stupňa základnej školy možnosť naučiť sa korčuľovať pod vedením hokejových a krasokorčuliarskych trénerov. Hokejové talenty budú môcť po získaní základných zručností pokračovať v klube LIBA

ACADEMY 11. Zimný štadión v Čani je pre deti otvorený **denne v pracovných dňoch od 14:15 do 15:15**. Okrem bezplatného kurzu majú zdarma k dispozícii korčule a prilby od Slovenského zväzu ľadového hokeja. Obec na dvojročné obdobie projektu vyčlenila sumu 14 260 eur.

Pevne v kalendári

Už je to oficiálne! Čanianske Ladvé labute dostali centrum nášho regiónu na mapu východoslovenských otužilcov.

Približne 60 vyznávačov zimného kúpania pod holým nebom privítal 17. novembra Ranč Silva a čistá voda priľahlého jazera. Punc slávnosti dodal príhovor „šéfa“ Labutí **Tibora Bekeča**. Na výročie Nežnej revolúcie poznamenal, že ako nám tá otvorila svet, Labute objavili fascinujúci svet otužovania. Preto svoje otvorenie sezóny nazvali „nežné.“

Po patričnej príprave sa otužili z ôsmich oddielov (Košícké tulene, Popročské vydry, LadoBorci z Vranova, Ladvé mamuty zo Sabína či Širavské bobry) za zvukov legendárneho spartakiádneho hitu Poupata od Michala Davida ponorili v „príjemnej“ teplote vzduchu

8 stupňov do približne rovnako tepleho jazera. Niektorí z neho vyšli až po vyše 20 minútach. Starosta **Michal Rečka**, inak potešený z novej tradície, vytrvalcov okomentoval slovami, že bude dobré, ak nikoho nebudú musieť hľadať. Všetkých po osušení a prezlečení čakal teplý guláš a čaj.

Anton Oberhauser, foto autor

K oddielu Ladvých labutí sa pridal už asi tucet otužilcov

Už skoro masová akcia

KP10 – na jednotku s hviezdíčkou

Druhý ročník, prvá repríza a Košickopolianska desiatka (KP10) má v kalendári bežeckých podujatí pevné miesto. Koná sa tri týždne po košickom maratónu mieru.

Bežci nechali na trati všetky sily

Tento rok 27. októbra mala 126 účastníkov a k tomu vyše 30 deťí v predpoludňajšom programe na tratiach 70, 300 a 800 metrov.

Trať sa celá nachádzala v chotári Košickej Polianky. Škoda len, že z obce samotnej sa nateraz postavila na štart iba jedna bežkyňa. Organizáciu si však bez výnimky všetci pochvalovali. Na čele s hlavným rozhodcom Petrom Bucom, ktorý podujatie udelil 1*. Určite aj vďaka účasti troch dobrovoľných hasičských zborov medzi usporiadateľmi na trati. Okrem domácich prišli vypomôcť Ruskov a Rákoš.

Víťazmi hlavnej kategórie sa stali **Eduard Hapák** a **Barbara Chrenková**.

Karol Dzugas

Počas štátneho sviatku Dňa slobody a demokracie sa na palubovke obecnej športovej haly v Čani stretli volejbalové tímy. Najlepší boli Košičania z družstva Tichers, odsunuli za seba Hanišťanov. Bronz získalo zmiešané družstvo Čaňa a Ždane „Kolorky“.

Doma i vonku

Nižnomyšľanci milujú beh. Trojica **Michal Kužma**, **Mariana Kužmová** a **Matúš Lukáč** štartovala na behu nočnými Košicami a päťka z obce sa postavila na štart podujatí v rámci

Medzinárodného maratónu mieru. Medzitým sa konal 8. ročník Behu Myšlou, na ktorý nastúpilo vyše 70 bežcov od 3 do 72 rokov. Na štarte sa vyzbieralo 333,80 eur na podporu malej Alžbetky, ktorá potrebuje nákladnú operáciu. *nm/red*

ČITATEĽSKÁ SÚŤAŽ

Milí priaznivci Abovského hlásnika, v snahe spestriť obsah nášho časopisu vám prinášame **čitateľskú súťaž** o vecné ceny.

Otázka znie takto: Poznáte názvy aspoň dvoch publikácií spisovateľa z obce Čaňa Imricha Jesenského?

Odpoveď poľahky nájdete na stránkach časopisu.

Zašlite nám ju poštou na korešpondenčnom lístku alebo pohľadnici na adresu: Abovský hlásnik, Štefánikova 6, 040 01 Košice, alebo na mailovú adresu: regionhornad@gmail.com do konca januára. V odpovedi uveďte aj telefonický kontakt. Dvoch z vás vyžrebujeme a odmeníme knižnou cenou s podpisom ich autora.

Poznáte aj ďalších zaujímavých ľudí z nášho regiónu? Dajte nám o nich vedieť a v niektorom z budúcich čísel ich predstavíme.

AH/kdz

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, **redakčná spolupráca:** Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Róbert Janotka, JUDr. Ľubomír Vranka, Ing. Štefan Petřík, Mgr. Denisa Vargová, **Distribúcia:** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.